

BEDRE BRUK AV FISKE- RESSURSENE I REGULERTE VASSDRAG I OPPLAND

Fangstregistreringer i Vinstervatna

Vinstervatna (innsjønr: 32712, 1019 m o.h., 1940 ha) er en felles betegnelse på flere innsjøer i Vinstravassdraget som dannet et sammenhengende magasin ved regulering. Ved reguleringen i 1955 ble flere innsjøer oppdemt: Kaldfjorden, Øyvatnet, Nordre Sandvatnet, Søndre Sandvatnet, Røya, Buvatnet og Innbuvatnet. Total reguleringshøyde for magasinet er 5,9 m. Fiskesamfunnet består av aure, sik og ørekyt. Fisket i Vinstervatna i den delen som ligger i Nord- og Sør-Fron administreres av Espedalen Bygdeallmenning. De deler som ligger i Øystre Slidre er privat. Vanligst brukte maskevidde har variert fra 31 mm til 36 mm og det fremgår ingen store, systematiske endringer over tid i maskeviddebruken. Etter 1994 har det ikke lyktes å få noen til å rapportere fangstene.

Det har fram til og med 1998 vært et utsettingspålegg på 7 500 tosomrig aure. Dette ble foreslått kuttet i 1995 da undersøkelser viste at den utsatte auren hadde et svært dårlig tilslag (Hesthagen m.fl. 1995). 1998 var det første året det ikke ble satt ut fisk. Årsaken til det dårlige tilslaget i Vinstervatna skyldes at det i lengre tid har vært en tett sikbestand, samtidig som vatnet er sterkt regulert. I 1992 startet et utfiskingsprosjekt og siden da har det vært tatt ut store mengder sik. Det har blitt hevdet at utfiskingen kan ha ført til bedre forhold for auren og at det derfor var feil å kutte utsettingspålegget på dette tidspunkt. Undersøkelser i 2000 (Hafsund og Linløkken 2000) og 2008 (Torgersen m.fl. 2009) viser imidlertid fortsatt bra med ungfisk, men lite voksen fisk. Dette indikerer stor dødelighet på auren, noe som må antas å skyldes vanskelige miljøforhold som følge av regulering og konkurranse fra andre arter. Torgersen m.fl. (2009) viser at aurens vekst og kondisjon faktisk øker noe sammenliknet med tidligere, noe som kan forklares ved mindre konkurranse fra sik. En ny prøvefiskeundersøkelse ble gjennomført i 2013 (upubliserte data). Denne viser at tilstanden er relativt lik hva som ble funnet i 2008, men at andelen mindre ørret i fangsten øker.

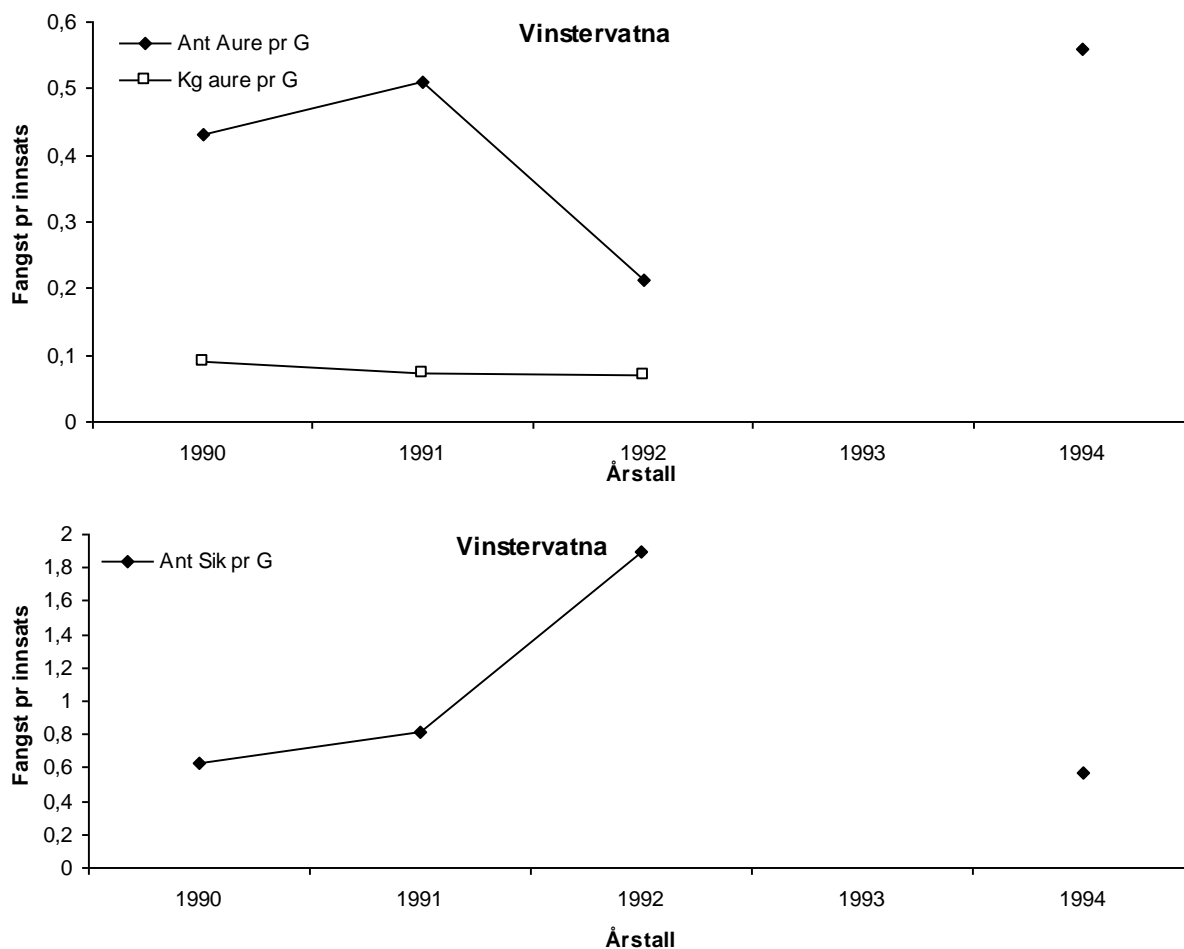
Resultater

Fangstregistreringer har pågått i perioden 1990-1994 (tab 1). Totalt fisket rapportørene 3888 garnnetter og fanget 1528 aure på til sammen 328 kg og 3874 sik på til sammen 1265 kg. I disse årene har 1-5 rapportører deltatt ved registreringen med en fangstinnsats som har variert fra 250 - 1961 garnnetter. Gjennomsnittsvekta for auren har variert mellom 143 - 324 gram (gjennomsnitt 226 gram). Andelen settefisk har aldri vært over 10 %. Gjennomsnittsvekta for siken har variert mellom 200 - 395 gram med et gjennomsnitt på 292 gram.

Tabell 1 Antall rapportører, fangstinnsats (antall garnnetter), gjennomsnittsvekt, settefiskandel og mest brukte maskevidde for garnfiske i Vinstervatna i perioden 1990-1994 (* = gjennomsnitt av årsverdier).

Fangstår	Rapportører	Fangstinnsats	Gjennomsnitts-vekt (g)	Settefiskandel (%)	Maskevidde (mm)
1990	5	1961	211	9	33
1991	3	630	143	0	34
1992	5	1047	324	3	36
1993	0	0	-	-	-
1994	1	250	-	0	33
	Grunnet manglende rapportering anses fangstrapporteringen i Vinstervatna som avsluttet.				
Total	14	3888	226*	3*	34*

Antall og kg aure pr garnnatt har henholdsvis variert mellom 0,2 - 0,6 (gjennomsnitt 0,43) og 0,07 - 0,13 (gjennomsnitt 0,08) (fig 1). Det er ikke mulig å se noen klare systematiske trender i materialet, verken for fangst pr innsats, gjennomsnittsvekt eller andelen settefisk. Antall sik pr garnnatt har variert mellom 0,6 - 1,9 (gjennomsnitt 0,98) (fig 1). Det er ikke mulig å se noen klare systematiske trender i materialet, verken for fangst pr garnnatt eller gjennomsnittsvekt.

Figur 1 Fangst pr innsats for aure og sik fanget ved bunngarnfisket i Vinstervatna for perioden 1990-1994.

Utfisking av sik har foregått siden 1992 og resultatet er presentert nedenfor (tab 2). Det er i Vinstervatna tatt ut 307 361 sik på totalt 138 370 kilogram med en gjennomsnittsvekt på 492 gram. Det er en klar økning i gjennomsnittsvekten på sik i perioden 1992-2004 fra 403 til 617 gram i 2004. Gjennomsnittsvekten etter 2004 er noe lavere, da det i tillegg til flytegarn ble brukt storruse, som fanger fisk av mindre størrelse.

Tabell 2 Registrert uttak av sik i Vinstervatna (Kaldfjorden/Øyvatnet/Sandvatna) i perioden 1992-2008. Snittvekt er lavere i 2005 og 2006 da det i tillegg til flytegarn også ble brukt to storruser som tok fisk i mindre størrelse.

År	Deltakere	Antall fisk	Samlet vekt (Kg)	Gjennomsnittsvekt (g)
1992	7	3395	1450	403
1993	8	41816	16668	399
1994	14	38420	16932	441
1995	15	19086	8428	442
1996	10	17308	7449	430
1997	9	13797	6702	486
1998	2	15410	7813	507
1999	7	22066	12131	550
2000	5	16406	9572	583
2001	3	13849	7905	571
2002	1	18612	1069	595
2003	1	11517	6680	580
2004	1	12509	7718	617
2005	1	16002	6618	413
2006	1	14603	6062	415
2007	1	17264	7083	410
2008	1	15301	8090	528
Total	87	307361	138370	492

Vurdering

Det blir fanget både aure og sik i Vinstervatna. Fangstmengde og størrelse på auren fanget på garnfiske i Vinstervatna ligger i perioden 1990-1994 på et lavt nivå. Både fiskestørrelsen og mengden aure er lav. Sterk konkurranse fra sik gjør at det ikke kan forventes noe bedret fiske etter aure om siken ikke reduseres i antall. Hard beskatning av siken uten å ramme auren anbefales. Flytegarnsutfisking er utført siden 1992 og har bedret kvaliteten og størrelsen på siken. Settefiskandelen er lav, noe som tidligere undersøkelser bekrefter. Dette skyldes meget høy dødelighet før auren kommer inn i fangbar størrelse (Hafsund og Linløkken 2000, Hesthagen m.fl. 1995). Utsettingene opphørte i 1998.

Fangstregistreringene for aure pågikk i en for kort periode, og oppslutningen om registreringene har vært for lav til å kunne trekke noen konklusjon om tidsutviklingen i aurebestanden i vatnet.

Litteratur

- Aass, P. 1969.** Crustacea especially *Lepidurus arcticus* Pallus, as brown trout food in Norwegian mountains reservoirs. Rep. Inst. Fresh. Res. Drottningholm 49:183-201.
- Eriksen, H. & Hegge, O. 1992.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1991. FMO rapport 13.
- Eriksen, H. & Hegge, O. 1993.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1992. FMO rapport 5.
- Eriksen, H. & Hegge, O. 1994.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1993. FMO rapport 10.
- Eriksen, H., Lindås, O. R., Hegge, O. & Jensen, P. E. 1996.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1995. FMOP rapport 6.
- Eriksen, H., Lindås, O. R., Hegge, O. 1998.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1997. FMOP rapport 4.
- Eriksen, H., & Wien, S. I. 1999.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1998. FMOP rapport 4.
- Gregersen, F. 2002.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 2001. FMOP rapport 4.
- Hafsund, F. og A. Linløkken 2001.** Fiskeundersøkelser i Vinstervatn 2000. Utmarkstjenester rapport FF-1/2000.
- Hesthagen, T. og O. Hegge 1997.** Utsetting av aure i sikvann: en dårlig kombinasjon? NINA Temahefte 6 s. 42-44.
- Hesthagen, T. og T. B. Gunnerød 1980.** Fiskeribiologiske undersøkingar i Kaldfjorden, Øyvattnet og Øvre Hersjø i Vinstravassdraget, Oppland fylke 1979. DVF – Reguleringsundersøkelsene. Rapport 3/1980.
- Hesthagen, T. og T. B. Gunnerød 1981.** Fiskeribiologiske undersøkingar i Vinstravassdraget, Oppland i 1980. DVF – Reguleringsundersøkelsene. Rapport 6/1981.
- Hesthagen, T., Hegge, O., Eriksen, H., Saksgård, R. og L. Fløystad 1995.** Betsandsforholdene hos stedegen og utsatt aure i Vinstervatna-magasinet. NINA Oppdragsmelding 377.
- Hesthagen, T., Saksgård, R. og O. Hegge 1997.** Habitatbruk hos stedegen og fremmed aure i reguleringsmagasiner. NINA Temahefte 6 s. 29-32.
- Hesthagen, T og J. Skurdal 1988.** Akklimatisering av to-somrig settefisk av aure før utsetting. MVU – rapport nr. B44.
- Hegge, O. & Skurdal, J. 1990.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1989. FMO rapport 7.
- Hegge, O., Eriksen, H., & Skurdal, J. 1991.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland- Fagrapport 1991. FMO rapport 9.
- Hoston, O. J. 1992.** Prøvefiske i Espedalen bygdeallmenning og Fron Statsskog. Det kgl. Selskap for Norges vel.
- Huitfeldt-Kaas, H. 1927.** Studier over aldersforhold og veksttyper hos norske ferskvannsfisker. Nationaltrykkeriet, Christiania 1927.
- Lindås, O. R., Eriksen, H. & Hegge, O. 1997.** Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland-Fagrapport 1996. FMO rapport 2.
- Saksgård, R. og T. Hesthagen 1997.** Næringsdyr, fisk og fiskeutsettinger i reguleringsmagasiner. NINA Temahefte 6 s. 25-28.
- Torgersen, P., Gregersen, F. og H. Bolstad. 2009.** Fiskeundersøkelser i Vinstervatna 2008. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen. Rapp. Nr. 4/09